

Міністерство охорони здоров'я України
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»

БУКОВИНСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ ВІСНИК

Український науково-практичний журнал

Заснований у лютому 1997 року

Видається 4 рази на рік

Включений до Ulrichsweb™ Global Serials Directory, наукометричних і спеціалізованих баз даних Google Scholar (США), Index Copernicus International (Польща), Scientific Indexing Services (США), Infobase Index (Індія), Ukrainian research & Academy Network (URAN), НБУ ім. Вернадського, “Джерело”

ТОМ 23, № 2 (90)

2019

Редакційна колегія:

головний редактор Т.М. Бойчук,
О.Б. Беліков, О.С. Годованець, І.І. Заморський, Н.В. Пашковська,
О.І. Івашук (перший заступник головного редактора),
Т.О. Ілащук, А.Г. Іфтодій, Г.Д. Коваль, О.К. Колоскова,
В.В. Кривецький (заступник головного редактора),
В.В. Максим'юк, Л.П. Сидорчук, С.В. Сокольник,
В.К. Тащук (відповідальний секретар), С.С. Ткачук,
О.І. Федів (відповідальний секретар), О.В. Цигикало

Наукові рецензенти:

проф. О.К. Колоскова, В.В. Максим'юк, проф. Н.В. Пашковська

Редакційна рада:
К.М. Амосова (Київ), В.В. Бойко (Харків),
А.І. Гоженко (Одеса), В.М. Запорожан (Одеса),
В.М. Коваленко (Київ), З.М. Митник (Київ),
В.І. Паньків (Київ), В.П. Черних (Харків),
Герхард Дамман (Швейцарія),
Збігнев Копанські (Польща),
Дірк Брутцерт (Бельгія),
Раду Крістіан Дабіша (Румунія)
Віктор Ботнару (Респ. Молдова)

Рекомендовано до друку та до поширення через мережу Інтернет рішенням вченої ради
Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний
університет»
(протокол №10 від 23.05.2019 року)

Буковинський медичний вісник
(Бук. мед. вісник) –
науково-практичний журнал, що
рецензується
Bukovinian Medical Herald
(Buk. Med. Herald)
Заснований у лютому 1997 р. Видається 4
рази на рік
Founded in February, 1997 Published four
times annually
Мова видання: українська, російська,
англійська
Сфера розповсюдження загальнодержавна,
зарубіжна
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія КВ №15684-4156 ПР від 21.09.2009

Наказом
Міністерства освіти і науки України від 06
листопада 2014 року № 1279 журнал
“Буковинський медичний вісник”
включено до
Переліку наукових фахових видань
України
Адреса редакції: 58002, Чернівці,
пл. Театральна, 2
Тел.: (0372) 55-37-54,
52-40-78
Факс: (0372) 55-37-54
e-mail: bmh@bsmu.edu.ua
Адреса електронної версії журналу в
Internet:
<http://www.bsmu.edu.ua>
Секретар редакції
І.І. Павлунік
Тел.: (0372) 52-40-78

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОКАЗНИКІВ КАРІЄСУ У ДІТЕЙ РІЗНОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

¹Л.Ф. Каськова, ²Т.Б. Мандзюк, ¹Л.П. Уласевич, ¹О.Ю. Андріянова, ¹Н.В. Янко

¹ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава, Україна

²ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці, Україна

Ключові слова:

діти, карієс,
розповсюдженість,
інтенсивність.

Буковинський медичний
вісник. Т.23, № 2 (90).
С. 10-15.

DOI:

10.24061/2413-0737.
XXIII.2.90.2019.27

E-mail: kaskova_
liudmila@umsa.edu.ua,
mandziuk_tetiana@bsmu.
edu.ua

Вступ. Карієс — одна з найбільш розповсюджених проблем сучасної стоматологічної науки. Вивчення проблеми його виникнення залишається актуальним ще багато років, що пов'язано з дією сукупності екологічних, економічних та соціально-побутових чинників, які є сприятливими для виникнення даної патології.

Мета роботи — дослідити стоматологічний статус дітей віком 7–12 років та провести порівняння отриманих показників у різні вікові періоди.

Матеріал і методи. Дослідження стоматологічного статусу 223 дітей віком 7–12 років виявило, що збільшення кількості дітей з ураженими постійними зубами відбувається в період із 7 до 8 (на 17,3%), із 8 до 9 (на 14,5%), із 9 до 10 (на 21,5%), із 10 до 11 (на 13,3%) років.

Результати. Найбільший стрибок показника розповсюдженості карієсу постійних зубів ми виявили у дітей у період із 7 до 8 років (на 17,3%) — перші роки після прорізування постійних зубів та в період із 9 до 10 років, який доволі складний у шкільному житті дитини, оскільки відбувається перехід від перебування в початковій школі, до якої діти вже адаптовані, до середньої, де збільшується навантаження, потрібно звикати до нових учителів. Це стосується і показника інтенсивності карієсу постійних зубів, особливий приріст якого відзначається у дітей із 7 до 8 років (у 2,4 раза) та в 10 років порівнянні з 9-річними (у 2,5 раза).

Висновок. Вік із 7 до 8 та із 9 до 10 років є найбільш уразливим з точки зору виникнення карієсу постійних зубів у дітей, що вимагає особливої уваги батьків та лікарів-стоматологів до стоматологічного здоров'я дітей цих вікових періодів. Отримані результати потребують більш детального вивчення факторів, які можуть призвести до патології твердих тканин зубів у ці періоди життя дитини.

Ключевые слова:

дети, кариес,
распространенность,
интенсивность.

Буковинский медицин-
ский вестник. Т.23, № 2
(90). С. 10-15.

СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ПОКАЗАТЕЛЕЙ КАРИЕСА У ДЕТЕЙ РАЗНОГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Л.Ф. Каськова, Т.Б. Мандзюк, Л.П. Уласевич, О.Ю. Андріянова, Н.В. Янко

Введение. Кариес является одной из наиболее распространенных проблем современной стоматологической науки. Изучение проблемы его возникновения будет актуальным еще много лет, что связано с действием совокупности экологических, экономических и социально-бытовых факторов, которые являются благоприятными для возникновения данной патологии.

Цель работы — исследовать стоматологический статус детей 7-12 лет и провести сравнение полученных результатов в различные возрастные периоды.

Материал и методы. Исследование стоматологического статуса 223 детей в возрасте от 7 до 12 лет показало, что увеличение количества детей с пораженными постоянными зубами происходит в период с 7

до 8 лет (на 17,3%), с 8 до 9 (на 14,5%), с 9 до 10 (на 21,5%), с 10 до 11 (на 13,3%) лет.

Результаты. Наибольший прыжок показателя распространенности кариеса постоянных зубов мы обнаружили у детей в период от 7 до 8 лет (на 17,3%) - первые годы после прорезывания постоянных зубов и в период от 9 до 10 лет, довольно сложный в школьной жизни ребенка, поскольку происходит переход от пребывания в начальной школе, в которой дети уже адаптированы, к средней, где увеличивается нагрузка, нужно привыкать к новым учителям. Это касается и показателя интенсивности кариеса постоянных зубов, особый прирост которого отмечается у детей с 7 до 8 лет (в 2,4 раза) и в 10 лет по сравнению с 9-летними (в 2,5 раза).

Вывод. Возраст с 7 до 8 и с 9 до 10 лет является наиболее уязвимым с точки зрения возникновения кариеса постоянных зубов у детей, требует особого внимания родителей и врачей-стоматологов к стоматологическому здоровью детей этих возрастных периодов. Полученные результаты требуют более детального изучения факторов, которые могут привести к патологии твердых тканей зубов в эти периоды жизни ребенка.

Keywords: children, caries, occurrence, intensity.

Bukovinian Medical Herald. V.23, № 2 (90). P. 10-15.

COMPARATIVE CHARACTERISTICS OF CARIES INDICES IN CHILDREN OF DIFFERENT SCHOOL AGE

L.F. Kaskova, T.B. Mandziuk, L.P. Ulasevych, O.Yu. Andriyanova, N.V. Yanko

Introduction. Caries is one of the most spread issues of modern stomatological science. Investigation of the problems concerning its origin will remain topical for many years, which is associated with the action of total ecological, economic, and social-everyday factors predisposing to development of the pathology.

Objective of the study was to investigate stomatological status of children aged 7-12 years, and compare the obtained results in different age periods.

Material and methods. Examination of the stomatological status of 223 children aged from 7 to 12 years determined the following: increasing number of children with afflicted permanent teeth in the period from 7 to 8 years (17,3%), from 8 to 9 years (14,5%), from 9 to 10 years (21,5%), from 10 to 11 years (13,3%).

Results. The highest rise of caries index of the permanent teeth was found in children from 7 to 8 years (17,3%) – the first years after eruption of the permanent teeth, and in the period from 9 to 10 years. It is rather complicated period in the children school life, since transition from the primary school where they have been already adapted, to secondary school is followed by increased load and their adjusting to new teachers. It refers to caries intensity index of permanent teeth, especially in children from 7 to 8 years with special increase 2,4 times, and at the age of 10 years compared with 9 years (2,5 times as much).

Conclusion. Thus, the age from 7 to 8 and from 9 to 10 is the most susceptible from the point of view of caries occurring in the permanent teeth of children requiring special attention of parents and dentists to dental health of children at these age periods. The obtained results require more detailed examination of the factors leading to pathology of the hard dental tissues at these periods of childhood.

Оригінальні дослідження

Вступ. На сьогодні карієс, як і в інші історичні епохи, є найбільш поширеною стоматологічною хворобою, кількість якої не зменшується, що потребує детального вивчення епідеміології, чинників, що сприяють його виникненню [1,2,3]. На теренах України показники поширеності та інтенсивності карієсу значно відрізняються залежно від геохімічних умов проживання, забрудненості навколишнього середовища, оскільки вони мають безпосередній вплив на формування карієрезистентної емалі та можливості виникнення уражень [4,5]. У зв'язку з цим постійний моніторинг стоматологічної захворюваності дитячого населення є важливим фактором для планування та проведення профілактичних заходів, спрямованих

на зниження показників розповсюженості та інтенсивності карієсу у дітей у різні вікові періоди.

Мета роботи. Дослідити стоматологічний статус дітей віком 7–12 років та провести порівняння отриманих показників у різні вікові періоди.

Матеріал і методи. Обстеження дітей проводилося в організованих дитячих колективах м. Полтави. Всього оглянуто 223 дитини віком 7–12 років. У всіх дітей визначалася інтенсивність карієсу за показником кп, КПВ та КПВ+кпв, де К — постійний зуб, уражений карієсом, П — постійний зуб, запломбований, В — постійний зуб, видалений із приводу ускладнень карієсу, к — тимчасовий зуб, уражений карієсом, п — тимчасовий зуб, запломбований з приводу карієсу. По-

Таблиця 1
Поширеність карієсу у дітей 7-12 років

Вік, роки	Поширеність карієсу,%					
	за показником кп		за показником КПВ		за показником КПВ+кп	
	абс.	%	абс.	%	абс.	%
7, n=58	30	51,72±6,62	8	13,79±4,57	31	53,45±6,61
8, n=45	37	82,22±5,76	14	31,10±6,98	38	84,44±3,44
p7-8		≤0,05		≤0,05		≤0,05
9, n=31	20	64,52±8,74	14	45,16±9,44	26	83,87±6,72
p7-9		≥0,05		≤0,05		≤0,05
p8-9		≥0,05		≥0,05		≥0,05
7-9(I), n=134	87	64,93±4,14	36	30,02±9,07	95	70,90±3,94
10, n=24	7	29,17±9,48	16	66,67±9,82	19	79,17±8,47
11, n=25	4	16,0±7,48	20	80,0±8,17	20	80,0±8,17
p10-11		≥0,05		≥0,05		≥0,05
12, n=40	0	0±0	33	82,50±6,08	33	82,50±6,08
p10-12				≥0,05		≥0,05
p11-12				≥0,05		≥0,05
10-12(II), n=89	11	12,36±3,51	69	77,53±4,45	72	80,90±4,19
pI-II		≤0,05		≤0,05		≤0,05
Всього n=223	98	43,94±3,33	105	47,08±3,35	167	74,89±2,91

ширеність карієсу визначалася у відсотках. Отримані результати опрацьовані методом варіаційної статистики. Вірогідними вважались показники при $p \leq 0,05$.

Результати дослідження та їх обговорення. Попередні дослідження показника поширеності карієсу у дітей молодшого шкільного віку (перший період змінного прикусу) проводилися з урахуванням карієсу тимчасових чи постійних зубів (1). Значна кількість дітей цього вікового періоду мають уражені тимчасові та постійні зуби (табл. 1). І це важливо враховувати для прогнозування карієсу та проведення його профілактики. Вивчення показника поширеності карієсу у дітей із 7 до 9 років показало його підвищення з 7 до 8 років, а з 8 до 9 цей показник дещо знижувався за рахунок значного зменшення кількості дітей з ураженими тимчасовими зубами, оскільки вони були

уже видалені до цього часу, хоча значно збільшувалась кількість дітей із карієсом постійних зубів. У віці 10 років ми спостерігаємо таку ж тенденцію: різке зменшення кількості дітей із каріозними тимчасовими зубами за рахунок їх видалення у зв'язку з їх зміною на постійні; збільшення кількості дітей з ураженими постійними зубами (на 21,5%). Поширеність карієсу за показником КПВ+кп у 10-річних зменшується (за рахунок зменшення кількості уражених тимчасових зубів) порівняно з 9-річними дітьми.

В 11 років спостерігаємо зміни, що схожі на попередній віковий період (зменшення кількості дітей з ураженими тимчасовими зубами та збільшення — з постійними). У дітей 12 років ми не виявили тимчасових зубів, уражених карієсом, а кількість дітей із карієсом постійних зубів збільшилась лише

Таблиця 2

Інтенсивність карієсу зубів у дітей 7-12 років

Вік роки, кількість дітей	Інтенсивність карієсу, зуби		
	за показником кп	за показником КПВ	за показником КПВ+кп
7, n=58	1,62±0,25	0,21±0,05	1,79±0,27
8, n=45	3,22±0,50	0,51±0,13	3,71±0,38
p7-8	≤0,05	≤0,05	≤0,05
9, n=31	2,42±0,44	0,68±0,16	2,87±0,41
p7-9	≥0,05	≤0,05	≤0,05
p8-9	≥0,05	≥0,05	≥0,05
7-9(I), n=134	2,42±0,46	0,47±0,13	2,69±0,21
10, n=24	0,46±0,19	1,71±0,32	2,17±0,39
11, n=25	0,20±0,10	2,0±0,33	2,20±0,35
p10-11	≥0,05	≥0,05	≥0,05
12, n=40	0±0	2,35±0,28	2,35±0,28
p10-12		≥0,05	≥0,05
p11-12		≥0,05	≥0,05
10-12(II), n=89	0,18±0,06	2,08±0,18	2,26±0,19
pI-II	≤0,05	≤0,05	≥0,05
Всього n=223	1,45±0,14	1,06±0,10	2,52±0,15

Оригінальні дослідження

на 2,5% порівняно з попереднім віковим періодом. Тобто, збільшення кількості дітей з ураженими постійними зубами відбувається в період із 7 до 8 років (на 17,3), з 8 до 9 (на 14,5%), з 9 до 10 років (на 21,5%), з 10 до 11 (13,3%). Найбільший стрибок показника поширеності карієсу постійних зубів ми виявили у дітей віком 7–8 років (перші роки після прорізування постійних зубів) та із 9–10 років — це доволі складний період шкільного життя дитини, оскільки відбувається перехід від початкової школи, до якої діти вже адаптовані, до середньої — де збільшується навантаження, потрібно звикати до нових учителів, що впливає на фізичний та емоційний стан дітей та призводить до виникнення загальносоматичних та стоматологічних хвороб.

З віком спостерігаємо не лише збільшення кількості дітей, які мають карієс, а й збільшення показника інтенсивності карієсу постійних зубів (табл. 2). З початком прорізування постійних зубів (7 років) до 12 років із закінченням 2-го періоду змінного прикусу, коли в порожнині рота дитини є лише постійні зуби, інтенсивність карієсу постійних зубів, за нашими дослідженнями, зростає майже в 10 разів (з $0,21 \pm 0,05$ до $2,35 \pm 0,28$ зубів).

Особливий приріст відзначається у дітей із 7 до 8 років (у 2,4 раза), тобто в перші роки після прорізування постійних зубів та в 10 років порівняно з 9-річними (у 2,5 раза), що відповідає періоду переходу дітей із початкової школи до середньої, є досить напруженим періодом їхнього життя, який відображається і на стані стоматологічного здоров'я, що необхідно враховувати під час проведення індивідуальної, групової чи масової профілактики стоматологічних захворювань у дітей.

Висновок. Вік із 7 до 8 та із 9 до 10 років є найбільш уразливим з точки зору виникнення карієсу постійних зубів у дітей, що вимагає особливої уваги батьків та лікарів-стоматологів до стоматологічного здоров'я дітей цих вікових періодів. Отримані результати потребують більш детального вивчення факторів, які можуть призвести до патології твердих тканин

зубів у ці періоди життя дитини.

Список літератури

1. Каськова ЛФ, Амосова ЛІ, Артем'єв АВ, Бережная ЕЭ. Особенности стоматологического статуса населения территории Украины в разные исторические эпохи. Медицинские новости Грузии. 2014;12 (237):35–39.
2. Каськова ЛФ, Левченко НВ, Андріянова ОЮ, Амосова ЛІ, Моргун НА, Абрамова ОЕ, та ін. Епідеміологічні дослідження — основа планування заходів профілактики стоматологічних захворювань у дітей. Український стоматологічний альманах. 2011;2:41–43.
3. Каськова ЛФ, Мандзюк ТБ, Новікова СЧ, Хміль ОВ, Солошенко ЮІ. Показники карієсу зубів у дітей в перший період змінного прикусу. Клінічна стоматологія. 2018;2:70–74.
4. Петрунів ВБ. Поширеність та інтенсивність карієсу зубів у дітей, які проживають на екологічно забруднених територіях. Галицький лікарський вісник. 2012;19 (3):92–95.
5. Чухрай НІ, Ахмад ХД. Показники карієсу зубів у дітей із регіону з підвищеним вмістом фтору в питній воді. Український стоматологічний альманах. 2011;5:74–77.

References

1. Kas'kova LF, Amosova LI, Artem'ev AV, Berezhnaya EE. Osobennosti stomatologicheskogo statusa naseleniya territorii Ukrainy v raznye istoricheskie epohi [Features of the dental status of the population of Ukraine in different historical epochs]. Medicinskie novosti Gruzii. 2014;12 (237):35–39.
2. Kas'kova LF, Levchenko NV, Andriyanova OYu, Amosova LI, Morgun NA, Abramova OE, ta in. Epidemiologichni doslidzheniya-osnova planuvannya zahodiv profilaktiki stomatologichnix zahvoryuvan' u ditej [Epidemiological research-the basis of planning of preventive measures for dental diseases in children]. Ukraïns'kij stomatologichnij almanax. 2011;2:41–43.
3. Kas'kova LF, Mandzyuk TB, Novikova SCh, Hmil' OV, Soloshenko YuI. Pokazniki kariesu zubiv u ditej v pershij period zminnogo prikusu [Indicators of caries of teeth in children in the first period of changing bite.]. Klinichna stomatologiya. 2018;2:70–74.
4. Petruniv VB. Poshirenist' ta intensivnist' kariesu zubiv u ditej, yakі prozhivayut' na ekologichno zabrudnenix teritoriyax [Prevalence and intensity of caries in children living in environmentally polluted areas.]. Galicz'kij likars'kij visnik. 2012;19 (3):92–95.
5. Chuhraj NL, Ahmad XD. Pokazniki kariesu zubiv u ditej iz regionu z pidvishhenim umistom floru v pitnij vodi [Indicators of dental caries in children from the region with increased fluoride in drinking water.]. Ukraïns'kij stomatologichnij al'manah. 2011;5:74–77.

Відомості про авторів:

Каськова Л. Ф. — д. мед. н., завідувач кафедри дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава, Україна.

Мандзюк Т. Б. — асистент кафедри стоматології дитячого віку ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці, Україна.

Уласевич Л. П. — к. мед. н., асистент кафедри дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава, Україна.

Андріянова О. Ю. — к. мед. н., доцент кафедри дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава, Україна.

Янко Н. В. — к. мед. н., асистент кафедри дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава, Україна.

Сведения об авторах:

Каськова Л. Ф. — д. мед. н., заведующая кафедрой детской терапевтической стоматологии с профилактикой стоматологических заболеваний ВГУЗ Украины «Украинская медицинская стоматологическая академия», г. Полтава, Украина.

Мандзюк Т. Б. — ассистент кафедры стоматологии детского возраста ВГУЗ Украины «Буковинский государственный медицинский университет», г. Черновцы, Украина.

Уласевич Л. П. — к. мед. н., ассистент кафедры детской терапевтической стоматологии с профилактикой стоматологических заболеваний ВГУЗ Украины «Украинская медицинская стоматологическая академия», г. Полтава, Украина.

Андриянова О. Ю. — к. мед. н., доцент кафедры детской терапевтической стоматологии с профилактикой стоматологических заболеваний ВГУЗ Украины «Украинская медицинская стоматологическая академия», г. Полтава, Украина.

Янко Н. В. — к. мед. н., ассистент кафедры детской терапевтической стоматологии с профилактикой стоматологических заболеваний ВГУЗ Украины «Украинская медицинская стоматологическая академия», г. Полтава, Украина.

Information about the authors:

Kaskova L. F. — Doctor of Medicine, Head of the Department of Pediatric Therapeutic Dentistry for the Prevention of Dental Diseases at the Ukrainian Academy of Medical Sciences, Poltava, Ukraine.

Mandziuk T. B. — assistant of the Department of Pediatric Dentistry, HSEI of Ukraine "Bukovinian State Medical University", Chernivtsi, Ukraine.

Ulaevich L. P. — Candidate of Medical Sciences, assistant of the Department of Pediatric Therapeutic Dentistry for the Prevention of Dental Diseases at the Ukrainian Academy of Medical Sciences, Poltava, Ukraine.

Andriyanova O. Yu. — Candidate of Medical Sciences, Associate Professor of Pediatric Therapeutic Dentistry Department for the Prevention of Stomatological Diseases at the Academy of Medical Sciences of Ukraine "Ukrainian Medical Dentistry Academy", Poltava, Ukraine.

Yanko N. V. — Candidate of Medical Sciences, assistant of the Department of Pediatric Therapeutic Dentistry for the Prevention of Dental Diseases at the Ukrainian Academy of Medical Sciences, Poltava

Надійшла до редакції 02.04.2019

Рецензент — д.мед.н. Кузьяк Н.Б.

© Л.Ф. Каськова, Т.Б. Мандзюк, Л.П. Уласевич, О.Ю. Андріянова, Н.В. Янко, 2019

Зміст

Оригінальні дослідження	Original research
Кальбус О.І. ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ ЖИТТЯ У ХВОРИХ НА МІАСТЕНІЮ	3- 9 Kalbus O.I. MARKERS OF QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH MYASTHENIA GRAVIS
Каськова Л.Ф., Мандзюк Т.Б., Уласевич Л.П., Андріянова О.Ю., Янко Н.В. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОКАЗНИКІВ КАРИЄСУ У ДІТЕЙ РІЗНОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	10- 15 Kaskova L.F., Mandziuk T.B., Ulasevych L.P., Andriyanova O.Yu., Yanko N.V. COMPARATIVE CHARACTERISTICS OF CARIES INDICES IN CHILDREN OF DIFFERENT SCHOOL AGE
Ожоган З.Р., Ясінський М.М. РІВЕНЬ КЛІТИННОЇ РЕАКТИВНОСТІ ОРГАНІЗМУ ПАЦІЄНТІВ, ЗАПРОТЕЗОВАНИХ ЧАСТКОВИМИ ЗНІМНИМИ ПРОТЕЗАМИ	16- 21 Ozhogan Z.R., Yasynskiy M.M. THE LEVEL OF CELLULAR REACTIVITY OF THE PATIENT'S ORGANISM WITH A REMOVABLE PARTIAL DENTURE
Остафійчук С.О. ДИНАМІКА ВУГЛЕВОДНОГО ОБМІНУ У ВАГІТНИХ ІЗ РІЗНОЮ ПРЕГРАВІДАРНОЮ МАСОЮ ТІЛА	22- 29 Ostafichuk S.O. DYNAMICS OF CARBOHYDRATE METABOLISM IN PREGNANT WOMEN WITH DIFFERENT PREPREGNANCY WEIGHT
Полковнікова К.Ю. ВІДМІННОСТІ ДИНАМІКИ КЛІНІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ УНІФІКОВАНИХ НЕВРОЛОГІЧНИХ ШКАЛ У ХВОРИХ РІЗНИХ ВІКОВИХ КАТЕГОРІЙ ПРИ СПОНТАННОМУ АБО АНЕВРИЗМАТИЧНОМУ СУБАРАХНОЇДАЛЬНОМУ КРОВОВИЛИВІ	30- 39 Polkovnikova K.Yu. DIFFERENCES IN THE DYNAMICS OF CLINICAL INDICATORS OF UNIFIED NEUROLOGICAL SCALES IN PATIENTS WITH DIFFERENT AGE CATEGORIES WITH SPONTANEOUS OR ANEURYSMATIC SUBARACHNOIDAL HEMORRHAGE
Проблеми вищої медичної освіти	Problems of higher medical education
Дікал М.В., Чернюх О.Г., Білоус Т.М., Хоменко В.Г. РОЛЬ МІЖПРЕДМЕТНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІН «БІООРГАНІЧНА І БІОЛОГІЧНА ХІМІЯ» ТА «МЕДИЧНА БІОЛОГІЯ»	40- 45 Dikal M.V., Cherniukh O.H., Bilous T.M., Khomenko V.H. ROLE OF INTERDISCIPLINARY APPROACH IN TEACHING THE SUBJECTS "BIOORGANIC AND BIOLOGICAL CHEMISTRY" AND "MEDICAL BIOLOGY"
Актуальні питання судово-медичної експертизи	Topical issues of Forensic Medical Examination
Бачу Г.С., Педуре А.М., Бондарєв А.В. СУДОВО-МЕДИЧНІ АСПЕКТИ ТРАВМ РЕФЛЕКСОГЕННИХ ЗОН ГРУДЕЙ І ШИЇ	51- 55 Baciu Gh.S., Padure A.M., Bondarev A.V. MEDICO-LEGAL ASPECTS OF NECK AND THORAX REFLEXOGENOUS AREA TRAUMAS

- Бобков П.Ю., Лебедь М.Ф., Перебетюк А.М., Гунас В.І.**
СУДОВО-МЕДИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВОГНЕПАЛЬНИХ ПОШКОДЖЕНЬ ШКИРОЗАМІННИКА ПРИ ПОСТРІЛАХ ІЗ ПІСТОЛЕТА «ФОРТ-17Р»
- Борщ С.С., Оболенцева В.В., Моргун А.О., Хижняк В.В., Дунаєв О.В., Саєнко М.С., Моргун О.О., Романчук Н.Г., Тритинник Я.В., Циганко О.І.**
СУЧАСНІ СУДОВО-МЕДИЧНІ ЕЛЕКТРОННО-ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В РАМКАХ МЕДИЧНОЇ РЕФОРМИ
- Голубович Л.Л., Бачинський В.Т., Зубко М.Д., Голубович П.Л., Голубович А.Л., Куртєв А.В.**
ВСТАНОВЛЕННЯ СТАТЕВОЇ НАЛЕЖНОСТІ КІСТОК, ЩО ПІДДАЛИСЯ ДІЇ ВИСОКОЇ ТЕМПЕРАТУРИ ПРИ СУДОВО-МЕДИЧНІЙ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ЗАГИБЛОЇ ОСОБИ
- Гришенкова Л.Н., Жук Г.В.**
МЕХАНИЧЕСКАЯ АСФИКСИЯ КАК ПРИЧИНА СМЕРТИ ДЕТЕЙ В Г. МИНСКЕ В 2013-2017 ГГ.
- Грушенко Л.Д., Дерюгіна О.В.**
ЕФЕКТИВНІСТЬ КОМПЛЕКСНОГО ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ У ВИЗНАЧЕННІ СИТУАЦІЇ, ЩО МОДЕЛЮЄТЬСЯ В ПРОЦЕСІ РОЗСЛІДУВАННЯ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ПРИГОД, ЯКІ ВІДБУВАЮТЬСЯ В УМОВАХ НЕОЧЕВИДНОСТІ
- Гуров О.М., Куценко С.В., Щербак В.В., Сапєлкін В.В.**
МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ВІДСТАНІ ПОСТРІЛУ З ПІСТОЛЕТІВ «ФОРТ-12» ТА «ФОРТ-14ТП» ЗА РОЗПОДІЛОМ ПРОДУКТІВ ПОСТРІЛУ НА БАВОВНЯНИЙ ТКАНИНІ
- Зозуля В.М., Зозік С.В.**
ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНІ ПРИГОДИ З ЛЕТАЛЬНОЮ ТРАВМОЮ ЗА УЧАСТЮ ЛЕГКОВИХ АВТОМОБІЛІВ НА ТЕРИТОРІЇ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ ВПРОДОВЖ 2008-2017 РОКІВ
- 51- **Bobkov P.Yu., Lebed M.F., Perebetiuk A.M., Gunas V.I.**
FORENSIC CHARACTERISTICS OF DAMAGES TO ARTIFICIAL LEATHER CAUSED BY GUNSHOTS FROM A "FORT-17R" PISTOL
- 57- **Borsch S.S., Obolentseva V.V., Morgun A.O., Khizhnyak V.V., Dunaev O.V., Saenko M.S., Morgun O.O., Romanchuk N.G., Tritinnik Ya.V., Tsyganko O.I.**
MODERN FORENSIC MEDICAL ELECTRONIC INFORMATION SYSTEMS WITHIN THE FRAMEWORK OF MEDICAL REFORM
- 62- **Golubovych L.L., Bachynskiy V.T., Zubko M.D., Golubovych P.L., Golubovych A.L., Kurtev A.V.**
STABLISHMENT OF SEXUAL ORIGIN OF BONES EXPOSED TO HIGH TEMPERATURES IN THE FORENSIC IDENTIFICATION OF THE VICTIMS
- 73- **Hrishenkova L.N., Zhuk H.V.**
MECHANICAL ASPHYXIA AS THE CAUSE OF CHILDREN'S DEATH IN MINSK IN 2013-2017
- 73- **Hrushenko L.D., Derugina O.V.**
THE EFFECTIVENESS OF COMPREHENSIVE EXPERT RESEARCH IN ESTABLISHING THE SITUATION BEING MODELED DURING INVESTIGATIONS OF ACCIDENTS THAT OCCURRED IN CONDITIONS OF NON-OBVIOUSNESS
- 79- **Gurov A.M., Kutcenko S.V., Shcherbak V.V., Sapielkin V.V.**
MATHEMATICAL MODELING OF SHOOTING DISTANCE FROM "FORT-12" AND "FORT-14TP" PISTOLS ON THE DISTRIBUTION OF GUNSHOT RESIDUES ON COTTON FABRIC
- 84- **Zozulya V.M., Zozik V.M.**
MOTOR VEHICLE COLLISIONS WITH LETHAL TRAUMA IN THE TERRITORY OF THE ZHYTOMYR REGION IN 2008-2017

Комп'ютерний набір і верстка — І.В. Кривецький, К.І. Яковець
Редактор — Н.Р. Соломатіна
Редагування англійського тексту — Л.В. Стегніцька
Інформаційно-технічне забезпечення — О. - М.В. Попелюк, М.С. Степанченко
Технічне та літературне редагування редакції